

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

Луба Діана КОЗАЦЬКІ РАДИ ЯК ФОРМА НАРОДНОЇ ДЕМОКРАТІЇ ТА ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	113
Майстерюк Вікторія КВІТИ ЗАМІСТЬ КУЛЬ: ІСТОРІЯ РУХУ «ХІПІ».....	117
Вєнц Ірина ДУХОВНА КУЛЬТУРА ЯК СПОСІБ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ЛЮДИНИ (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ).....	119
Юн Катерина КИЇВСЬКА РУСЬ ТА МІЖНАРОДНІ ШЛЮБИ.....	122
Єфтені Ксенія РОЛЬ КНЯГИНИ ОЛЬГИ В ПОЛІТИЦІ КИЇВСЬКОЇ РУСІ.....	125
Коба Олег БЕЗПЕКА МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ: ІСТОРІЯ НАЙБІЛЬШИХ КАТАСТРОФ (НА ОСНОВІ РЕАЛЬНИХ ФАКТІВ).....	128
Грабарь Кирило ВІД ВОГНЮ ДО СЛАВИ: ІСТОРІЯ ОДЕСЬКОГО ОПЕРНОГО ТЕАТРУ.	139
Шмалько Оксана РОЛЬ ДОСВІДУ У ПІЗНАННІ СВІТУ В ФІЛОСОФІЇ Ф.БЕКОНА (НА ОСНОВІ «НОВИЙ ОРГАНОН»).....	142
Батрун Іванна ПРОБЛЕМА СЕНСУ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ.....	147
Дандалі Анжеліка ПРИРОДНІ, СОЦІАЛЬНІ ТА ДУХОВНІ ВИМІРИ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ.....	148
Олту Олександра ІНТЕЛЕКТ, ВОЛЯ, ВІРА – ПРОЯВИ ЛЮДСЬКОЇ СУТНОСТІ.....	150
Робу Лія ПРОБЛЕМА ПОХОДЖЕННЯ ТА МІСЦЯ ЛЮДИНИ У СВІТІ	152

2. Шкіренко О. В. Духовна культура і цінності особистості як основа розвитку компетентнісної складової майбутнього професіонала. *Pedagogics, Psychology, Medical-Biological Problems of Physical Training and Sports*. 2013. № 8. С. 27–31. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/5828/1/2_Стаття_Шкіренко_Духовна_культура_і_цінності_особистості_як_основа_розвитку_компетентнісної_складової_майбутнього_професіонала.pdf (дата звернення: 19.10.2025).
3. Лопуга О. І. Духовна культура як фактор самореалізації особистості. *Матеріали III наук. читань пам'яті М. Верникова*. Одеса, 2023. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/bitstreams/a5b6ebcd-5646-47a0-84ea-0c014be6a432/download> (дата звернення: 19.10.2025).
4. Українська національна ідентичність як важливий фактор сучасного культуротворчого процесу. *Інформаційний довідник НБУ ім. Ярослава Мудрого*, 2017. URL: https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematich_ogliadi/2017/Identychnisst.pdf (дата звернення: 19.10.2025).
5. Горбул Т. О. Діджиталізація культурної спадщини в Україні. *Культурологічний альманах*. 2023. № 4. С. 212–218. URL: <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/297> (дата звернення: 19.10.2025).
6. Гудзенко-Александрук О. Самореалізація як пошук та знаходження людиною Бога: виклики XXI ст. *Філософсько-Релігійна інтерпретація світу*. 2004. № 3–4. С. 96–108. URL: <https://www.religio.org.ua/index.php/religio/article/download/984/983> (дата звернення: 19.10.2025).

ЮН КАТЕРИНА

здобувачка передвищого рівня освіти, спеціальність 053 «Психологія»
Медичний фаховий коледж Міжнародного університету, м. Одеса, Україна
Науковий керівник: **МЕЛЬНИК ЮЛІЯ**, кандидатка політичних наук,
доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін
Міжнародний університет, м. Одеса, Україна

КИЇВСЬКА РУСЬ ТА МІЖНАРОДНІ ШЛЮБИ

Шлюбна дипломатія – це явище, що передбачає шлюб між представниками династій, які правлять, щоб налагодити політичні відносини, закріпити союз, залагодити конфлікт або уникнути його [2]. Розвиток централізованої князівської влади та зовнішньополітичні виклики створили потребу у дипломатичних інструментах, серед яких шлюб – один з найефективніших. Від самого початку існування Русі династичні шлюби

ставали ефективним інструментом політичної стратегії, спрямованої на встановлення союзів, уникнення воєн та підвищення престижу київських князів серед європейських монархів. Також використовували, аби налагодити, стабілізувати державне політичне життя, зменшити ризики бунту та вберегти державу від князівських міжусобиць. Найчастіше у таких династичних шлюбах брали участь молодші представники князівської родини: діти, брати чи сестри, що мали владу на місцях, а також нащадки боярських родин.

Науковці стверджують, що княгиня Ольга, одружена з київським князем Ігорем, була болгарською царівною з ім'ям Єлена. Якщо врахувати це, міжнародні шлюбні союзи були започатковані князем Ігорем, дідом Володимира Святославовича. Проте найбільшого успіху у шлюбній дипломатії досягли Володимир Великий та Ярослав Мудрий, за яких держава досягла значного підйому [2]. На час існування Київської Русі найвпливовішими державами Європи були Візантійська та Германська імперії. Саме з цими країнами Рюриковичі прагнули укласти вигідні угоди і скріплювати їх за допомогою шлюбної дипломатії. Міжнародна династична дипломатія була для київських князів засобом досягнення своїх потреб мирним шляхом. І хоча давньоруські монархи були здатні досягти свого військовими засобами, вони частіше обирали саме династичні шлюби [3].

Міждинастичні шлюби київських князів зафіксовано впродовж одинадцяти поколінь, аж до правнуків короля Данила Галицького, що охоплює майже чотири з половиною століття; загальна кількість таких шлюбів перевищує сотню. Династичні шлюби київських князів яскраво засвідчували політичну і певною мірою культурну орієнтацію Київської Русі [1, с. 64]. В добу Середньовіччя виробилися певні закони і традиції укладання династичних шлюбів, хоча були і деякі загальновизнані обмеження щодо шлюбів між кровними особами [2, с.1].

Ще до прийняття християнства Володимир Великий уклав два вигідних шлюби з представницями чеської та болгарської владних родин [3,с.1]. Яскравим прикладом використання шлюбної дипломатії став союз князя Володимира Великого з візантійською принцесою Анною – сестрою імператорів Василя II та Костянтина. Цей шлюб, укладений 988 року, не лише став символом хрещення Русі, а й заклав основи стратегічного партнерства між двома могутніми державами. Важливу роль у розвитку шлюбної дипломатії Київської Русі відіграв Ярослав Мудрий (1019–1054). За використання шлюбів в якості політичних інструментів Ярослав Мудрий отримав прізвисько «тесть Європи». В сфері зовнішньої політики Ярослав, як і його батько, більше сподівався на дипломатію, ніж на зброю. Він зумів забезпечити для Київської держави визнання і високий авторитет на міжнародній арені. Ярослав мав трьох доньок і шість синів. Майже кожен шлюб його дітей мав політичне підґрунтя. Всі його доньки згодом стали королевами. Це були заможні, освічені і навіть писемні жінки, що для того

часу було рідкісним явищем [1]. Доньки Ярослава – Анна, Анастасія та Єлизавета – вийшли заміж за правителів Франції, Угорщини та Норвегії [2]. Така політика сприяла зміцненню авторитету Київської держави в Європі, адже монархи Заходу сприймали Русь як рівноправного партнера у політичних і культурних відносинах. Анна Ярославна, ставши королевою Франції, залишила помітний слід в історії цієї країни. Вона брала участь у державних справах, засновувала школи, підтримувала розвиток освіти й культури. Не менш важливою була роль синів Ярослава Мудрого, які через шлюби зміцнювали внутрішньополітичну єдність держави. Наприклад, Ізяслав Ярославич був одружений із представницею польської династії, Святослав – з донькою німецького графа, а Всеволод – з грецькою принцесою. Такі зв'язки засвідчують, що київські князі прагнули не лише розширити вплив Русі на міжнародній арені, а й забезпечити стабільність всередині держави [3]. Після смерті Ярослава Мудрого традиція шлюбної дипломатії продовжилася. Київські князі активно використовували династичні шлюби як засіб вирішення конфліктів, укладення мирних угод і забезпечення династичної спадковості. Наприклад, Володимир Мономах, маючи англосаксонське походження через матір, підтримував зв'язки з багатьма європейськими дворами.

Династична дипломатія була найкращим способом мирного вирішення конфліктів, закріплення укладених угод, як на міжнародному рівні, так і всередині держави. До взаємовигідних шлюбів київські князі запобігали доволі часто, навіть частіше від силових, військових засобів. Своєю величчю та гарною репутацією на міжнародній арені Київська Русь значною мірою завдячувала вигідним династичним союзам [3].

Шлюбна дипломатія мала також релігійне значення. Завдяки таким зв'язкам Русь поступово інтегрувалася до християнської цивілізації. Після прийняття християнства шлюбні союзи між династіями зміцнили церковні та культурні контакти між Сходом і Заходом. Це сприяло формуванню нової системи цінностей, у центрі якої стояла ідея миру, злагоди та духовної єдності народів

Дипломатія доби Київської Русі завжди перебувала серед питань особливої зацікавленості наукової спільноти. Історичне становлення сучасних форм дипломатії привертало увагу крізь необхідність пошуку нових інструментів та розуміння витоків налагодження міждержавних зав'язків під час військових дій, протилежних поглядів на релігійні та культурні цінності, віросповідання, різницю в внутрішньодержавному устрою [1]. Вони дозволяли Київській Русі стати вагомим учасником європейського політичного процесу, впливати на розвиток міжнародних відносин і закладати підґрунтя для формування української державності в контексті світової історії. Дипломатія «м'якої сили», акцентування уваги на культурній дипломатії та її дієвості в сучасному світі, неодмінно актуалізували уточнення її інструментарію в минулому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мельник Ю. П., Семко Я. С. Кольцов В. М. Нетрадиційні інструменти культурної дипломатії доби Київської Русі. Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: історичні науки. Вип. 67. Ізмаїл 2024.
<http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/issue/view/41>
<http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/issue/view/41>
2. Шлюбна дипломатія. https://uk.wikipedia.org/wiki/Шлюбна_дипломатія
3. Шлюбна (династична) дипломатія в Київській Русі. *Історія України*.
<https://histua.com/istoriya-ukraini/knyaya-doba/shlyubna-dinastichna-diplomatiya-v-kijivskij-rusi>

ЄФТЕНІ КСЕНІЯ

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальність
F2 «Інженерія програмного забезпечення»

Науковий керівник: **ФЕДОРОВА АЛЛА**, кандидатка історичних наук,
доцентка кафедри філософії, історії та політології

Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса, Україна

РОЛЬ КНЯГИНИ ОЛЬГИ В ПОЛІТИЦІ КИЇВСЬКОЇ РУСІ

Історія Київської Русі – це не лише історія князів, воїнів і політичних подій, а й історія жінок, які відігравали важливу роль у державному житті. Попри патріархальні уявлення середньовічного суспільства, жінки Давньої Русі часто виявляли неабияку силу духу, розум і дипломатичний хист. Вони брали участь у політичних процесах, виступали радницями князів, регентками при малолітніх спадкоємцях, а іноді й самі ставали правительками, впливаючи на долю держави.

Серед таких жінок особливе місце займає княгиня Ольга – перша жінка, яка правила Київською Руссю самотійно. І. Огієнко зазначав, що це була «жінка міцної волі й великого розуму» [5]. На думку В. Борисенко, вона була «чи не найяскравіша особистість» серед жінок України-Руси княжої доби [1, с.28]. Її діяльність стала прикладом поєднання жіночої мудрості з державницьким мисленням. Саме вона заклала основи адміністративного управління, провела важливі реформи, налагодила дипломатичні зв'язки з Візантією та Священною Римською імперією, зробила перші кроки до християнізації Русі. Період князювання Ольги став важливим етапом у становленні Русі-України як самотійного політичного суб'єкта. Русь в цей

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.